

45. *Uo.*, 92. dok.

46. *Uo.*, 95. dok.

47. A MÉP jobbszárnyának 1940 novemberéig Vay volt a vezetője, akkor Lukács Béla vette át szerepkörét, és egyúttal a pártelnökséget is. Vay előzőleg Debrecenben és Hajdú vármegyében volt rendőrfőkapitány, s mint felsőházi tag tagja volt a Külügyi és a Közigazgatási Bizottságnak. *Magyarország tiszti cím- és névtára, 1942.* Magyar Királyi Állami Nyomda, Bp., 1942, 49:9., 13. és 716. o.

48. C. A. Macartney, 2:209. o.

49. *RLB*, 96. dok. Röviddel az 1944. március 19-i német megszállás után a kormányzó párt Lukács vezette irányító testülete megbízta Vayt (1944. április 5-én), hogy gyűjtse egybe és egyesítse „a kormánypárttal együttműködni kész” valamennyi jobboldali erőt a nemzeti egység érdekében. *A Wilhelmstrasse és Magyarország*, 814. o.

50. *RLB*, 97. és 98. dok.

51. Német dokumentumok tanúsága szerint Mészáros jó ideje a német hírszerzés szolgálatában állt, s a bécsi irodához tartozott. *NA*, T-120. másolat, 688. tegercs, 311975-976. felv. Lásd a 11. fejezetben is.

52. Ezeket a tárgyalásokat, valamint Kállay különbéke-kötési próbálkozásait lásd Ránki: *1944. március 19.* Kossuth, Bp., 1978, 7-47., és 58-94. o. 1979-ben egy mélyinterjú során a háború után Londonban letelepedett Veress László izgalmas részleteket mondott el saját küldetéséről és azokról az emberekről, akik szintén részt vettek benne. Lásd Bokor Péter: *Végjáték a Duna mentén.* RTV-Minerva-Kossuth, Bp., 1982, 22-70. o.

53. Barcza római tevékenysége miatt Hitler keserű szemrehányásokat zúdított Horthyra a klesssheimi találkozó alkalmával, 1943. április 17-18-án. A találkozót részletesen ismerteti *Hitler hatvannyolc tárgyalása 1939-1944.* Magvető, Bp., 1983. II. köt. 67-113. o.

54. C. A. Macartney, 2:147. o.

55. Kállay, *i. m.*, 151. o.

56. Vágó, *i. m.*, 195. o.

57. *RLB*, 99. és 100. dok.

58. A felsőház pénzügyi bizottságának öt vagyonos zsidó, illetve kitért tagja volt: Chorin Ferenc, Egrý Aurél, Goldberger Leó, Kornfeld Móric és Vida Jenő. 1943. április 13-án Chorint és Egrýt beválasztották a felsőház külügyi bizottságába. Április 15-én Jagow táviratban számolt be a választásról a külügyminisztériumnak azzal a megjegyzéssel, hogy ez is azt bizonyítja, hogy Magyarország nem hajlandó a zsidókérdésben a németek által szorgalmazott politikát folytatni. *Uo.*, 102. dok.

Chorin szerepét Magyarország politikai és gazdasági életében, valamint kapcsolatát Horthyhoz részletesen ecsetelte von Thadden a Wagnerhez felterjesztett 1943. augusztus 27-i keltezésű dokumentumban (Inl. II. 2464g), valamint a bukaresti német követ, Manfred Killinger 1943. augusztus 28-i táviratában, amelyet a külügyminisztériumnak küldött. *NA*, T-120. másolat, 4355. tegercs, K213640-61. felv.

59. *RLB*, 101. dok. Az SD és magyar csatlósai által a zsidó munkaszolgálatosokkal szemben a doni, voronyezsi frontról történő visszavonulás alatt elkövetett kegyetlenkedéseket a 10. fejezetben tárgyaljuk.

60. Nagybacsoni Nagy Vilmos 1942. szeptember 24-től 1943. június 12-ig töltötte be a honvédelmi miniszteri tisztséget. Részletesen lásd a 10. fejezetben.

61. C. A. Macartney, 2:149. o. A meghívás Ribbentropptól Jagow útján érkezett április 11-én. Lásd *A Wilhelmstrasse és Magyarország*, 56. dok.